

(Pieczęćka firmowa Wnioskodawcy)

**SPRAWOZDANIE Z OSIĄGNIĘCIA EFEKTU
EKOLOGICZNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA**

1. Nazwa i adres Wnioskodawcy:

Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze, ul. Wąska 13, 71-415 Szczecin

2. Tytuł projektu:

Ochrona żubrów in situ w województwie zachodniopomorskim

3. Nazwa funduszu pomocowego Unii Europejskiej, w którym Wnioskodawca ubiegał się o dofinansowanie zadania

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, Priorytet V – Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych, Działanie 5.1 Konkurs 5/2009.

4. Umowa o dofinansowanie

POIS.05.01.00-00-189/09 z dnia 28-07-2010

5. Wartość projektu

Wartość całkowita	1773982,35 PLN
Wartość kosztów kwalifikowanych	1773982,35 PLN
Procent dofinansowania	85 %
Wartość dofinansowania EFRR	1507884,99 PLN

Jeśli w wyniku zrealizowania projektu Wartość kosztów kwalifikowanych oraz Wartość dofinansowania EFRR okazała się niższa, niż przewidywana w umowie o dofinansowanie, proszę podać te wartości poniżej:

Wartość całkowita	1 753 986,48 PLN
Wartość kosztów kwalifikowanych	1 747 795,73 PLN
Procent dofinansowania	85 %
Wartość dofinansowania EFRR	1 485 626,37 PLN

6. Zakładane cele projektu i efekty :

Proszę podać główny cel projektu; wskazać, w jaki sposób realizacja projektu przyczyniła się do realizacji głównego celu priorytetu V POIiŚ oraz celu działania, w ramach którego realizowany był projekt.

Następnie proszę wymienić, jakie efekty ekologiczne i pozaekologiczne (jeśli były zakładane) przewidywano we wniosku o dofinansowanie / PRP.

Głównym celem projektu było wdrożenie w zachodniej Polsce zatwierdzonej przez Ministra Środowiska „Strategii ochrony żubra Bison bonasus w Polsce”, na co składały się następujące cele operacyjne:

- 1. podniesienie liczebności populacji zachodniopomorskiej z równoczesnym zwiększeniem areалу występowania gatunku,**
- 2. podniesienie różnorodności genetycznej populacji, w której występuje wysoki inbred**
- 3. utrzymanie właściwego stanu zdrowotnego populacji**
- 4. podniesienie akceptacji społecznej dla wolnych żubrów, niezbędnej dla rozwoju populacji.**

Wszystkie cele operacyjne i tym samym cel główny zostały zrealizowane w projekcie.

7. Osiągnięto efekty ekologiczne poprzez realizację przedsięwzięcia polegającą na:

Proszę podać numery i nazwy zadań związanych z realizacją przedsięwzięcia (faza II i ewentualnie III), następnie wymienić główne działania zrealizowane w ramach zadań oraz opisać uzyskane efekty ekologiczne.

Zadanie II.2.1

Ochrona żubrów w latach 2008-2009 - wkład własny, budowa 2 tymczasowych zagród aklimatyzacyjnych dla żubrów i 2 paśników, zakup zestawu radio-telemetrycznego, sprowadzenie 12 żubrów z BPN,

W latach 2008-2009 Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze zrealizowało projekt ekologiczny „Program ochrony żubra w Polsce: rozwój i ochrona stada zachodniopomorskiego” z dotacji przyznanej przez Fundację EkoFundusz na podstawie umowy 1397/459/IV/07 z dnia 14 lutego 2008 r. (z aneksem nr 7 z dnia 2 grudnia 2009 r. upoważniającym do wykorzystania dotacji jako wkładu własnego w ramach projektu POiS).

W trakcie projektu zostały zrealizowane następujące zadania:

1. budowa 2 tymczasowych zagród adaptacyjnych w Nadleśnictwach Łobez i Dobrzany
2. utworzenie 2 wolnych stad żubrów w województwie zachodniopomorskim: sprowadzenie do zagród 16 żubrów z Białowieskiego Parku Narodowego oraz Nadleśnictw Kobiór i Niepołomice i uwolnienie ich po 3 miesiącach aklimatyzacji
3. zakup sprzętu radio-telemetrycznego do monitoringu żubrów: 10 obroży GPS z osprzętem
4. prowadzenie monitoringu telemetrycznego żubrów
5. budowa 7 paśników do obsługi wszystkich żubrów w województwie zachodniopomorskim
6. dokarmianie zimowe wszystkich żubrów w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2009: zakup karmy i jej rozwożenie.
7. opieka weterynaryjna nad żubrami.

Koszty zadań zrealizowanych w ramach projektu z przyznanej dotacji wyniosły łącznie 655799,05 zł.

Do refundacji na pokrycie wkładu własnego w ramach projektu POIS.05.01.00-00-189/09 Ochrona żubrów in situ w województwie zachodniopomorskim zostały przedstawione następujące faktury w łącznej wysokości 266097,35 zł stanowiące 15% wkład własny:

L.p.	Nr faktury / rachunku	Data faktury / rachunku	Treść faktury / rachunku	Symbol i opis zadania w projekcie EF	Kwota netto w zł
1	3103/08	2008-03-14	Budowa zagrody adaptacyjnej i 1 paśnika dla żubrów w Nadleśnictwie Łobez	3.1 Budowa 2 zagród adaptacyjnych i 2 paśników dla żubrów	34 560,00
2	4103/08	2008-03-17	Budowa zagrody adaptacyjnej i 1 paśnika dla żubrów w Nadleśnictwie Dobrzany	3.1 Budowa 2 zagród adaptacyjnych i 2 paśników dla żubrów	34 400,00
3	20/B/2008	200-03-27	Żubry żywe zgodnie z umową nr 1/zz/2008	3.2 a Koszty odłowu i przewozu żubrów - 12 krów z Białowieskiego PN	60 000,00

4	0425/04/2008	2008-04-04	Zestaw radio - telemetryczny do monitorowania aktywności żubrów	3.7.a Zakup sprzętu do monitoringu i dokumentacji stada - 6 obroży z modułami UHF i GSM z jednostkami sterującymi i stacją bazową GSM	162 530,00 (do refundacji w wysokości 137137,35)
---	--------------	------------	---	---	--

Wykonane w ramach tego zadania prace zainicjowały rozwój wolnej populacji żubrów na Pomorzu Zachodnim i stworzyły warunki do realizacji POIS.05.01.00-00-189/09.

Zadanie II.2.2

Dokarmianie zimowe żubrów –

**zakup 495 t karmy dla żubrów na 4 sezony dokarmiania,
rozwożenie i wykładanie zakupionej karmy do 11 istniejących i 3 projektowanych miejsc dokarmiania
zakup przyczepy samochodowej dwuosiovej do rozwożenia karmy,
zakup 4 kontenerów do przechowywania karmy,
budowa 3 paśników dla żubrów**

Poprzez realizację tego zadania zadbano o dobrą kondycję i dynamiczny rozwój stad żubrów w województwie zachodniopomorskim czego dowodem jest wysoka reprodukcja i osiągnięcie wyższej niż zakładano liczebności zwierząt w trakcie trwania projektu (w trakcie projektu uzyskano przyrost populacji o 85 żubrów i stan liczebny stad 125 osobników).

Zadanie II.2.3

Nadzór nad żubrami ze stad zachodniopomorskich –

**umowy o dzieło/zlecenie dla 2 osób prowadzących nadzór,
zakup 15 obroży telemetrycznych z osprzętem, oprogramowaniem, hostingiem danych,
zbiorcze opracowanie danych z monitoringu w postaci 3 raportów sezonowych**

Realizacja zadania pozwoliła na bieżąco śledzić stada żubrów za pomocą obroży telemetrycznych i obserwacji bezpośrednich i dzięki temu dostosowywać zakres działań do potrzeb zwierząt. Stosowanie telementrii GPS bardzo ułatwiło odnajdywanie zwierząt, kontrolowanie ich stanu zdrowotnego, kondycji i liczby urodzonych cieląt. Dane o lokalizacji zwierząt z telementrii GPS służyły do prowadzenia działań w ramach zadania II.2.6 – płoszenia zwierząt z cennych upraw rolnych.

Zakupiono 15 obroży telemetrycznych polskiej firmy Ecotone, które powinny pracować na zwierzętach około 2 lat. Niestety część obroży pracowała dużo krócej i w ramach gwarancji producent dostarczył obroże zamienne.

Zadanie II.2.4

Immobilizacja żubrów -

immobilizacja co najmniej 15 żubrów w celu założenia obroży telemetrycznych, pokrycie kosztów środków farmakologicznych oraz sprzętu jednorazowego do immobilizacji

W trakcie zadania zespół wyspecjalizowanych osób przygotowywał i wykonywał immobilizację żubrów za pomocą pneumatycznego aplikatora weterynaryjnego za pomocą środka na bazie etorfiny (Immobilon/Revivon)). W pierwszej kolejności starano się wymieniać na zwierzętach obroże uszkodzone i zużyte, tak, aby zachować mniej więcej stały poziom monitorowanych osobników. W trakcie projektu założono zwierzętom 20 obroży (15 zakupionych i 4 wymienionych na gwarancji, 1 obroża z poprzedniego projektu).

Lp	Nr obroży	Płeć żubra	Data założenia obroży	Data zdjęcia/zrzućcia obroży	Stado	Uwagi
1	ZUBR10	M	18-12-2010	9-04-2011	Drawsko	obroża zrzuciona podczas przepychanki z innym bykiem
2	ZUBR21	F	03-01-2013	pracuje	Drawsko	
3	ZUBR22	F	07-03-2012	pracuje	Mirosławiec	
4	ZUBR23	M	26-01-2012	29-02-2012	Drawsko	obroża zerwana
5	ZUBR24	F	11-12-2011	pracuje	Drawsko	

6	ZUBR26	F	25-02-2011	01-07-2011	Miroslawiec	
7	ZUBR27	F	03-01-2013	pracuje	Drawsko	
8	ZUBR28	M	28-02-2011	14-06-2011	Miroslawiec	
9	ZUBR29	F	23-03-2013	pracuje	Miroslawiec	
10	ZUBR30	F	27-02-2011	16-06-2011	Miroslawiec	
11	ZUBR31	M	10-10-2012	13-12-2012	Krzyż Wielkopolski	wędrujący byk, obroża założona podczas wędrowki, zginął pod pociągiem
12	ZUBR32	F	10-01-2013	pracuje	Drawsko	
13	ZUBR33	F	13-12-2011	pracuje	Miroslawiec	
14	ZUBR34	M	31-01-2012	pracuje	Miroslawiec	
15	ZUBR35	M	24-01-2012	pracuje	Miroslawiec	
16	ZUBR37	F	06-03-2012	pracuje	Drawsko	
17	ZUBR41	F	13-03-2013	pracuje	Miroslawiec	
18	ZUBR42	F	15-03-2013	pracuje	Miroslawiec	
19	ZUBR43	F	27-03-2013	pracuje	Miroslawiec	
20	ZUBR6	M	26-01-2011	5-11-2012	Miroslawiec	śmierć ze starości

Zadanie II.2.5

Rozgęszczenie stada z Nadleśnictwa Mirosławiec – budowa 1 mobilnej odłowni

W ramach zadania wykonano mobilną odłownię do odławiania żubrów w terenie i przypadkach, gdzie to jest wskazane. Terenowe zastosowanie odłowni na razie nie było możliwe, ponieważ system zimowego dokarmiania stada w Nadleśnictwie Mirosławiec uniemożliwia trwałą dywersyfikację stada (paśniki zlokalizowane są w centrum arealu i inicjują koncentrowanie się grup żubrów na stałym obszarze. Odłownia będzie użyta w projekcie Life + Nature „Rozwój i dywersyfikacja populacji żubrów w Polsce północno-zachodniej”.

Zadanie II.2.6

Minimalizacja szkód od żubrów -

przeplaszanie żubrów z pól,

zakup 2 urządzeń GPS do prowadzenia bieżącej inwentaryzacji cennych upraw rolnych,

wykup plonów na pniu zniszczonych przez żubry na podstawie umów zawartych z rolnikami.

Realizacja zadania miała na celu wzrost akceptacji dla wolnych żubrów w społecznościach lokalnych. Głównym powodem sprzeciwu wobec rozszerzania zasięgu wolnych stad żubrów i wzrostu ich liczebności są obawy przed szkodami czynionymi przez żubry w gospodarce rolnej (szkody w gospodarce leśnej są w województwie zachodniopomorskim nieistotne gospodarczo). Dlatego projekt, którego celem był rozwój lokalnej populacji żubra musiał odnieść się do kwestii szkód.

W województwie zachodniopomorskim żubry żyją w krajobrazie rolniczo – leśnym i znaczą część czasu spędzają na polach uprawnych. W większości wypadków przebywają na wielkopowierzchniowych uprawach zbóż i kukurydzy, gdzie czynią szkody relatywnie niewielkie. Zdarza się jednak, że przebywają i żerują na mniejszych polach z cenniejszymi uprawami, np. aronii, ziemniaków jadalnych, warzyw. Takie uprawy należą do rolników posiadających niewielkie gospodarstwa, dla których szkody wyrządzone przez żubry mogą być dotkliwe. Celem zadania było minimalizowanie szkód na polach w szczególnie cennych uprawach rolnych. Za pomocą urządzeń GPS inwentaryzowano corocznie i nanoszono na mapy najbardziej zagrożone i najcenniejsze uprawy rolne. Osoby wykonujące płoszenie śledziły na bieżąco dane telemetryczne GPS i w przypadku, gdy żubry znajdowały się w pobliżu wytypowanych upraw, podejmowały interwencję.

Ponieważ nie można przeganiać żubrów z każdego otwartego miejsca (np. w pobliżu szos, zabudowań) kolejną metodą minimalizowania szkód było rekompensowanie rolnikom szkód jakie wyrządziły żubry. Wykup plonów na pniu prowadzony był u rolników, którzy zgłaszali szkody do RDOŚ Szczecin. Plony do wykupu na pniu szacowane były zgodnie z metodyką do wypłaty odszkodowań i wypłacane po zrzeczeniu się przez rolnika roszczeń od Skarbu Państwa. Dzięki obu stosowanym

metodom poziom odszkodowań wypłacanych w województwie zachodniopomorskim jest najniższy w Polsce (w trakcie trwania projektu na poziomie 10000-20000 zł), a akceptacja dla obecności i rozwoju wolnej populacji wysoka.

Zadanie II.2.7

Zapobieganie wypadkom drogowym –

wykonanie i ustawienie w terenie 10 tablic ostrzegających o obecności żubrów

W ramach zadania wykonano 10 tablic ostrzegawczych. W terenie ustawiono 6 tablic na odcinkach dróg przez które żubry najczęściej przechodzą (pozostałe tablice służą na wymięg tablic ukradzionych, zniszczonych i do ustawienia w nowych niewrażliwych miejscach):

2 przy drodze krajowej nr 10

2 przy drodze lokalnej Próchnowo-Bronikowo

2 przy drodze lokalnej Studnica – Czertyń

Tablice stojące przy drodze Studnica – Czertyń zostały ukradzione i zostały wymienione na nowe.

Oddziaływanie tablic na kierowców jest ograniczone, jest to metoda pasywna i użytkownicy dróg dość szybko przyzwyczajają się do tablic (i je ignorują). Jednak ustawienie tablic w terenie łącznie ze stałe prowadzoną kampanią informacyjną o obecności żubrów przyczyniły się do znaczącego spadku liczby śmiertelnych wypadków z udziałem żubrów. W roku 2010 miało miejsce 7 wypadków, w 2011 r. – 7, w 2012 r. – 5, a w 2013 tylko 3. W tym czasie jednak doszło do znacznego wzrostu liczby żubrów i w okresie projektu możemy mówić o spadku odsetka zwierząt ulegającego wypadkom od wartości 6% w roku 2010 do 2 % w 2013 r.

Zadanie II.2.8

Przywrócenie do użytkowania kośnego 20 ha łąk śródleśnych na terenie Nadleśnictwa Drawsko

Zadanie polegało na przeprowadzeniu prac melioracyjnych na terenie kompleksu śródleśnych łąk i poprawę stosunków wodnych tak, aby możliwe było mechaniczne wykaszanie. Zadanie zostało wykonane w 2011 r. i od 2012 r. łąki są wykaszane na potrzeby żubrów, które z nich regularnie korzystają.

Zadanie II.2.9

Monitoring zdrowia żubrów –

badania prób parazytologicznych, patomorfologicznych i genetycznych pobranych od żubrów

Zadanie polegało na wykonaniu badań prób kału i tkanek pobranych w dwóch zachodniopomorskich stadach. Kał zbierany był na terenie bytowania stad głównie wiosną i jesienią (poza okresem dokarmiania). Tkanki do badań pochodziły głównie z osobników martwych. Podczas immobilizacji pobierane były włosy i w miarę możliwości krew i darty.

Wyniki badań podsumowywane były w rocznych raportach – stan populacji zachodniopomorskiej uznawany jest za dobry, co świadczy o skuteczności działań projektu, zwłaszcza dokarmiania i poprawy bazy żerowej.

Zadanie II.2.10

Opieka weterynaryjna

Zadanie polegało na zatrudnieniu na czas projektu lekarza weterynarii – specjalisty w sprawie żubrów, który prowadził interwencje i stałe obserwacje stanu zdrowia populacji i asystował podczas akcji immobilizacji. Dzięki stałemu monitoringowi weterynaryjnemu sprawnie likwidowane są skutki wypadków drogowych i analizowane są przyczyny śmierci. Stan zdrowotny i kondycja populacji zachodniopomorskiej jest dobra i nie trzeba podejmować interwencji ani zabiegów leczniczych.

Zadanie III.1

Warsztaty rozpowszechniające wiedzę o żubrze i jego potrzebach –

6 sesji warsztatów skierowanych do pracowników LP, JST, organizacji pozarządowych, pracowników naukowych

W ramach zadania zostały przeprowadzone sesje warsztatów o żubrach – po 2 sesje w trzech województwach. Dzięki

dużemu zainteresowaniu warsztatami możliwe było upowszechnienie wiedzy o gatunku i propagowanie idei tworzenia nowych stad wolnych żubrów. Jako potwierdzenie efektu korzystnych zmian w stosunku do żubrów można przytoczyć fakt, że nadleśnictwa sąsiadujące z obecnymi arealami stad w województwie zachodniopomorskim chętnie przystały na współpracę z ZTP, a wspólnie przygotowany projekt Life+Nature będzie realizowany w latach 2014-2018 (projekt Dywersyfikacja i rozwój populacji żubrów w północno-zachodniej Polsce zatwierdzony został przez UE do realizacji).

Zadanie III.1

Popularyzacja wiedzy o projekcie –

**prowadzenie serwisu internetowego o projekcie,
opracowanie elektronicznego poradnika,
zamówienie gadżetów związanych z projektem i żubrami**

W ramach zadania w serwisie internetowym zamieszczano bieżące informacje o projekcie i żubrach, gadżety rozdawane były podczas warsztatów, przekazane do współpracujących ośrodków edukacyjnych i rozdawane zainteresowanym, zwłaszcza podczas wyjazdów terenowych „przy żubrach”. Stowarzyszenie Miłośników Żubrów opracowało poradnik na temat opieki nad wolnymi stadami żubrów, który jest rozdawany w zagrodzie pokazowej żubrów w Jabłonowie i może być pobrany w serwisie internetowym. Działania te przyczyniają się do wzrostu zainteresowania tematyką ochrony gatunku i uzmysławiają potrzebę prowadzenia projektów ochronnych.

8. Wskaźniki

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary wskaźnika	Wartość bazowa mierzona przed rozpoczęciem realizacji projektu	Wartość docelowa wskaźnika określona w umowie o dofinansowaniu	Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu (narastająco)	Stopień realizacji wskaźnika (%)
1	2	3	4	6	$7=(6/4)*100$
Wskaźniki produktu POliŚ					
Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie siedlisk, zbiorowisk roślinnych lub gatunków	szt.	0	1	1	100
w tym: Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie obszarów Natura 2000	szt.	0	1	1	100
Liczba centrów przetrzymywania gatunków CITES i ośrodków rehabilitacji zwierząt	szt.	nd	nd	nd	
Liczba opracowanych planów ochrony	szt.	nd	nd	Nd	
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacji lub promocji postaw ekologicznych	szt.	nd	nd	Nd	

Wskaźniki monitorowania:

Wskaźniki produktu – pozostałe

Liczba żubrów objęta projektem (co najmniej)	szt.	0	125	125	100
Ilość karmy zakupionej i wyłożonej żubrom	t	0	495	495	100
Przyczepa samochodowa	szt.	0	1	1	100
Kontenery do przechowywania karmy	szt.	0	4	4	100
Paśniki dla żubrów	szt.	0	5	5	100
Obroże telemetryczne	szt.	0	15	15	100
Płody rolne wykupione na pniu	t	0	34	34	100
Palmtop GPS z programem ArcPad	szt.	0	2	2	100
Tablice ostrzegawcze - informacyjne	szt.	0	10	10	100
Powierzchnia łąk przywrócona do użytkowania kośnego	ha	0	20	20	100

Próby przebadane w monitoringu zdrowia	szt./rocznie	0	1800	1800	100
Raporty z monitoringu	szt.	0	3	3	100
Warsztaty dla przedstawicieli LP, JST, NGO, naukowców	szt.	0	6	6	100
Elektroniczny poradnik	szt.	0	1	1	100
Komplety gadżetów	szt.	0	240	240	100
Zestaw komputerowy	szt.	0	1	1	100

Wskaźniki rezultatu POIiŚ

Łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha	0	33719	33719	100
w tym: Łączna powierzchnia obszarów Natura 2000, na której zrealizowano projekty przyczyniające się do ich ochrony	ha	0	25801	25801	100
Liczba gatunków objętych programem ochrony lub reintrodukcji	szt.	0	1	1	100
Liczba połączonych ekosystemów	szt.	nd	Nd	nd	
w tym: obszarów sieci Natura 2000	szt.	nd	Nd	nd	
Powierzchnia obszarów sieci Natura 2000, dla których opracowano plany ochrony	ha	nd	Nd	nd	
Liczba osób uczestniczących w imprezach masowych	szt.	nd	Nd	nd	

Wskaźniki monitorowania:

Wskaźniki rezultatu pozostałe

Liczba stanowisk objętych działaniami ochronnymi in situ szt., w tym stanowisk ssaków	szt.	0	3	3	100
Powierzchnia obszarów, na których podjęto działania ukierunkowane na poprawę warunków bytowania gatunków (ha), w tym żubr <i>Bison bonasus</i>	ha	0	33719	33719	100
Liczba osobników wprowadzonych w ramach restytucji lub reintrodukcji szt., w tym żubr <i>Bison bonasus</i>	szt.	0	18	18	100
Powierzchnia objęta działaniami dotyczącymi zachowania lub poprawy różnorodności biologicznej na terenach niezurbanizowanych (ha)	ha	0	33719	33719	100
Liczba osobników objętych ochroną zasobów genowych [dotyczy wyłącznie zwierząt] co najmniej szt., w tym: żubr <i>Bison bonasus</i>	szt.	0	125	125	100
Liczba innych obiektów, w tym: paśniki dla żubrów	szt.	0	6	6	100
odłownia mobilna	szt.	0	5	5	100
Przyrost liczebny populacji w okresie trwania projektu co najmniej	szt.	0	1	1	100
Liczba zwierząt objętych monitoringiem genetycznym co najmniej	szt.	0	85	85	100
Liczba zwierząt objętych opieką weterynaryjną co najmniej	szt.	0	125	125	100
Powierzchnia łąk przywrócona do użytkowania kośnego	ha	0	20	20	100
Liczba odwiedzin strony internetowej o projekcie	osób/miesiąc	0	500	500	100
Część populacji żubrów ulegająca wypadkom drogowym (nie więcej niż)	%	0	5	5	100
Liczba osobników monitorowanych telemetrycznie	szt.	0	15	15	100

Pod tabelą proszę o uszczegółowienie informacji odnośnie osiągnięcia wskaźników POIiŚ

W zakresie wskaźników dotyczących:

- powierzchni obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów - proszę uzasadnić osiągnięcie wskaźnika, w tym odnieść się do powierzchni obszaru objętej poszczególnymi działaniami ochronnymi

oraz podać informację, na ile można stwierdzić, że zabiegi te doprowadziły do przywrócenia lub zapewnienia właściwego stanu ekosystemów lub określić, kiedy efekt ten będzie osiągnięty;

Łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów w tym: Łączna powierzchnia obszarów Natura 2000, na której zrealizowano projekty przyczyniające się do ich ochrony – zostały w projekcie określone według arealu występowania populacji wolnych żubrów. Ponieważ populacja w okresie realizacji projektu wzrosła o 25% więcej niż planowano pierwotnie (wskaźnik Liczba żubrów objęta projektem w pierwotnej wersji umowy miał osiągnąć wartość 100 osobników, a obecnie mowa jest o 124 osobnikach), stan zdrowotny populacji i kondycja są znakomite można mówić o właściwym stanie ekosystemów w odniesieniu do żubrów. Efekt ekologiczny projektu został już osiągnięty.

- liczby gatunków zagrożonych objętych działaniami ochronnymi lub reintrodukcją - proszę wymienić gatunki oraz podać działania, które podjęto w celu ich ochrony, a także podać zasięg działań (ogólnopolski, regionalny itp.)

Projekt dotyczył ochrony 1 gatunku – żubra *Bison bonasus*. Wszystkie działania projektu były podjęte w celu ochrony tego gatunku. Zasięg projektu określamy jako ponadregionalny (obszar 3 województw – zachodniopomorskiego, wielkopolskiego, lubuskiego).

.....
(Podpis i pieczęć kierownika jednostki)